

"Sairaana jännittävää Sarenbrantia!"

Expressen

SOFIE

SAREN-

BRANT

AVOIMET OVET

SOFIE

SAREN-

BRANT

SUOMENTANUT VEIJO KIURU

AVOIMET OVET

WSOY HELSINKI

RUOTSINKIELINEN ALKUTEOS

Visning pågår

© SOFIE SARENBRANT 2014

PUBLISHED BY ARRANGEMENT WITH LENNART SANE AGENCY AB

SUOMENKIELINEN LAITOS © VEIJO KIURU JA WSOY 2019

ISBN 978-951-0-43656-1

PAINETTU EU:SSA

Parhaalle Marialle

SUNNUNTAI 30. MAALISKUUTA

HÄN MAKAA liikkumattomana katossängyssään. Punaisen yölampun loisteessa näen sulkeutuneet silmät ja tyynet kasvot. Peitto on lipunut hivenen sivuun, mutta pienten kukkien koristaman yöpaidan ansiosta häntä ei varmaan palele. Tummat kiharat lepäävät tyynyllä, ja pehmolelut ovat rivissä vieressä lähes kuin suojamuurina. Minun on vaikeaa välttää nostalgian tunnetta ja olla muistelematta omaa lapsuuttani. Miten yksinkertaista ja huoletonta kaikki silloin olikaan, kun en vielä ymmärtänyt, miten paljon sydämettömiä ihmisiä maailmassa oli: sellaisia, jotka jättävät jälkeensä ruumiita saadakseen tahtonsa perille.

Oikeastaan minun pitäisi yrittää olla häiritsemättä, kun hän nukkuu noin rauhallisesti, mutta en malta olla menemättä sängyn ääreen. Hiivin hiljaa ja tunnen puulattian sukkieni alla. On varottava kompastumasta johonkin leluun. Käteni hakeutuu housuntaskusta ulos, vuodekatoksen aukosta sisään, ja sallin sormenpäideni hipaista hänen silkinpehmeää ihoaan. Poski tuntuu aavistuksen verran kylmältä, mutta hänen ilmeensä ei värähdäkään. Hän on niin liikkumaton, että voisi luulla hänen olevan kuollut. Vedän saman tien käden pois ja peräännyän hänen luotaan.

Nyt haluan vain pois täältä.

Lähtiessäni ohitan ison makuuhuoneen. Ja siinä makaa äiti yksinään parivuoteessa, selkä kohti ovea. Hänellä on samanväriset hiukset kuin tytöllä, mutta hän on leikannut ne lyhyeksi, poikamaiseksi kampaukseksi. Epänaisellista, jos minulta kysytään. Tarkastelen häntä etäältä hetkisen ennen kuin poistun yläkerrasta. Portaat narahtavat, kun olen päässyt puoliväliin. Jähmetyn kesken askelen varmistuakseni, että kukaan vain ei herännyt. Muutaman minuutin hiljaisuuden jälkeen laskeudun edelleen eteishalliin ja jatkan sitten suoraan kellariin asti. Siellä panen kengät jalkaan ja poistun talosta samasta ovesta, josta olin tullut sisään.

Täytyy vain palata huomenna.

MAANANTAI 31. MAALISKUUTA

ENÄÄ KOLME neljännestuntia näyttöön, joka ratkaisee tulevaisuuden. Tuskan, surun ja kieltämyksen vuodet voivat olla pian ohitse. Enää yksi ainoa vuorokausi jäljellä talossa, sen jälkeen Cornelia Göransson ja tytär Astrid saisivat lopultakin rauhan. Cornelia ei vain uskalla pitää mitään varmana etukäteen. Kokemus kertoo, ettei kannata rentoutua liian aikaisin. Silloin voi mennä pieleen.

Ajatukset pyörivät päässä, kun hän ylittää naarmuuntu-
neen parkettilattian, joka olisi pitänyt kunnostaa jo kauan
sitten, aivan kuten talon muutkin pinnat. Olisi ollut fiksum-
paa maalata seinät ja hioa lattia ennen myyntiin panemista,
mutta siihen ei ole ollut aikaa eikä voimia. Ei silloin, kun
hengissä selviäminen on vaatinut kaiken keskittymiskyvyn.
Nyt täytyy vain toivoa, että vuokrarekvisiitta täyttää mitat.
Ajatuksena on, että loistokkaat nojatuolit, matot ja lamput
veisivät huomion tarpeettomista puutteista, kuten vuodelta
1926 peräisin olevista kuluneista ja rakoilevista lattialistoista.
Hän kohentaa tarkkaan valitut leikkokukat, tasoittaa päivä-
peitot molemmissa makuuhuoneissa ja panee tyynyt pystyyn
siistiin riviin, taittelee pöyhennetyn torkkupeiton uudelleen
ja ripustaa sen divaanin toiselle käsinojalle. Äsh, näyttää
vain teeskennellyltä ja saattaa herättää epäilyksiä, että jokin

ei olisikaan kohdallaan. Niinpä hän sen sijaan heivaa huovan huolimattomasti selkänöjälle, jotta se saa laskeutua luonnollisesti.

Hän katsoo ympärilleen huoneessa vielä kerran varmistuakseen, ettei ole unohtanut ainuttakaan yksityiskohtaa. Hän miettii, onko onnistunut peittämään seiniin niin syväälle juurtuneen kurjuuden jäljet. Yhtäkkiä iskee epävarmuus. Valkoiset liljat, kulhot kiiltävine, lähes muovimaisine Granny Smith -omenoineen ja siinä vielä sitruunat päällä. Se luo liioitellun, likimain epätoivoisen vaikutelman. Kokeneet ostajat tuskin lankeavat tällaisiin yksinkertaisiin kikkoihin – nuo jalostuneet asuntojen nuuskijat, jotka haaveilevat omakotitalosta halutulla Bromman esikaupunkialueella Tukholmassa. Potentiaaliahan he etsivät, eivät sellaista, mikä muistuttaa Formex-messuille rakennettua näyttelyosastoa. Vaarana on, että he vain nauraisivat hänen amatöörimäiselle stailaukselleen, josta ovat jo nähneet häivähdyksen naistenlehdissä. Entäpä jos eilisen näytössä oli juuri siksi niin vähän kävijöitä? Tai sitten kiertää juttu, että talossa olisi jotain kummallista, jotain, mikä ei vaikuta terveeltä. Ehkä ihmiset tajuavat enemmän kuin uskoisikaan? Mutta spekuloiminen olkoon aivan vapaata niin kauan kuin rapatun julkisivun taakse kätkeytyvät salaisuudet eivät tule päivänvaloon. Naapurit ovat tosin saattaneet kuulla jotain ja laskeneet yhteen yksi plus yksi, mutta se olisi epätodennäköistä, koska puutarha on avara, eivätkä talot ole aivan kiinni toisissaan. Rauhallinen sijainti. Niin lukee esitteessä. Vaikka viereisillä naapureilla – herra ja rouva Svärdillä – on hivenen turhan hyvä näkymä. Siksikö he kääntävät pois katseensa heti, kun hän näyttäytyy oven ulkopuolella?

Cornelia ravistaa tympeät ajatukset mielestään ja päättää tehdä talossa vielä yhden tarkastuskierroksen. Samalla hän suo kiitollisen ajatuksen Josefinille, joka tarjoutui tänäänkin hakemaan Astridin esikoulusta. Mitä hän tekisikään ilman ystävänsä? Taloa ei voi myydä ilman, että joku katsoo Astridin perään. Jos kuusivuotias olisi häärinyt jaloissa, Cornelia ei olisi kyennyt laittamaan taloa kuntoon.

Lähipäivinä ratkeaa, millaiseen tulotasoon hän joutuu tyytymään. Niukalla puolipäiväpalkalla ei tällä alueella häävistä eellä, varsinkin kun on lapsi elätettävänä. Korujen suunnittelu oli alun perin lähinnä harrastus, eikä se kartuta kassaa. Hän luo jälleen pikaisen silmäyksen makuuhuoneeseen ja pakottautuu kynnyksen yli. Silittää vielä kerran kaunista silkkipäiväpeittoa ja yrittää olla katsomatta sängynviertä, jossa on vielä painauma valkoiseksi maalatussa puulattiassa. Harjaantumaton silmä pystyy sitä tuskin erottamaan, mutta hän tietää täsmälleen, miten ja milloin vaurio syntyi, ja miltä mykkä mäntylattia tuntuu niskaa vasten. Seiniä ei ollut helppo puhdistaa sen jälkeen. Taittamaton valkoinen on vaikea väri, pieninkin sormenpainauma jättää ruman likatahran. Varmuuden vuoksi Cornelia menee tarkastelemaan seinää aivan läheltä, vetää sormenpäillään sen pintaa varmistuakseen, ettei värjäytymiä enää ole jäljellä.

Makuuhuone erkereineen ja parvekkeineen on pian muisto vain, mutta hän ei voisi vähemmän välittää: hänen on ollut vaikea hengittää tässä huoneessa alusta asti.

Viime yönä hän heräsi johonkin ymmärtämättä ensin, mitä se oli. Sitten hän tunsu miehen katseen eteishallista. Siinä tämä seiso i häntä tarkastellen. Käsivarsien karvat nousevat pystyyn, kun hän muistaa, miten sulki silmänsä ja ajatteli, että ehkä mies ei enää armahtaisi häntä. Mutta kuin

ihmeen lailla mies poistui. Hänen ensimmäinen ajatuksensa oli, että mies kävisi hakemassa jotain, millä tappaa hänet, mutta mies ei tullutkaan takaisin. Oli sen sijaan varmaan mennyt nukkumaan vierashuoneeseen, missä oli luvannut nukkua toistaiseksi, ja sitten lähtenyt aamuvarhaisella töihin. Corneliaa puistattaa, kun hän muistaa hämmästyksensä herätyskellon soidessa. Hän ei ollut odottanut heräävänsä ollenkaan.

Hän laskeutuu alas portaita, katsoo taas ympärilleen. Nyt kiinteistönvälittäjien pitäisi kohta olla täällä.

Mattoa sohvapöydän alla täytyy siirtää hivenen oikealle peittämään olohuoneen lattian kaikkein suurimman naarmun, jonka hänen terävät piikkikorkonsa aiheuttivat. Hiuspohjaa aristaa heti, kun hän vain miettiikin miehen tiukkaa otetta uudenvuoden aattona. Kumma kyllä hiukset eivät irronneet, mutta sen välikohtauksen jälkeen hän päätti leikata ne silti lyhyiksi, jotta toinen ei enää ikinä voisi tarttua niihin ja retuuttaa häntä. Cornelia kohentaa mattoa ja nyökkää itsekseen. Kas noin, nyt hän ei voi tehdä enempää vaikuttaakseen tulokseen. Hän on käyttänyt kaikki keinot näyttääkseen talon sen parhailta puolilta.

Koputus oveen saa hänet hätkähtämään.

Seinällä oleva kello näyttää neljännestä vaille kuusi. Cornelia kiroaa omaa säikkymistään mutta kokoaa itsensä ja menee eteiseen avaamaan. Ulkopuolella seisoo kiinteistönvälittäjä, Helena, pukeutuneena tyköistuvaan, mariiinsiniiseen housupukuun ja huolellisesti solmittu huivi kaulassaan. Ensi vilkaisulla olisi helppo sekoittaa hänet johonkin SAS:n työntekijään, valkoisia housuja lukuun ottamatta. Naisen skandinaavinen lentoemäntälook, siniset silmät, vaaleat hiukset ja valokuvamallin pituus saa Cornelian nieleksi-

mään kateellisena. Naisella on kaikkea sitä, mistä Cornelia on haaveillut mutta mitä hän ei ole saanut. Itse hän on pieni ja hento, lähes poikamainen ulkonäöltään. Jäntevä. Tummat silmät, ruskeat hiukset. Ei minkäänlaista viitettä pohjoismaiseen alkuperään. Sylissään Helenalla on laatikko, jossa on sinisiä kenkäsuojia ja nippu esitteitä. Kantta koristava eksteriööri näyttää todella suurenmoiselta, mutta Cornelia ei kykene enää näkemään kaunista taloa.

»Hei, miten menee?» Helena kysyy kohteliaasti ja kätelee.

»Loistavasti, kiitos», Cornelia vastaa ja kuulee itsekin, miten valheelliselta se kuulostaa. »Oletko varustautunut iltaan?»

»Ehdottomasti», Helena vastaa ammattilaisen äänellä.

»Oletko tänä iltana yksin töissä?»

»En sentään, ajattelin vain olla täällä hyvissä ajoin valmistelemassa kaikkea», hän vastaa mutta pälyilee huolestuneesti katseellaan.

Cornelia ojentaa talon avaimet. »Nyt pidellään vain peukkuja, että tähän näyttöön tulisi monia.»

Nainen nyökkää ja hymyilee luonnottoman tasaisella hammasrivillään. »Tämä menee kyllä hyvin, talo on iso ja sijaitsee houkuttelevassa osoitteessa, vain kivenheiton päässä Ålstenin pienvenesatamasta. Me uskomme tähän kohteeseen.»

Jos välittäjä onkin hivenen hermostunut, ei hän sitä ainaakaan näytä, vaan yrittää vahvistaa mitään kyselemättä myös Cornelian itseluottamusta. Ei silti niin vakuuttavasti, että se olisi tarttunut.

»Eikö muuten vielä yhtään tarjousta?» Cornelia ei voi olla kysymättä ennen kuin poistuu talosta.

»Alamme soitella listaa läpi aikaisintaan huomenna. Useimmat haluavat nähdä tulevan asuntonsa kaksi kertaa ennen kuin alkavat esittää houkuttelevia tarjouksia. Eri-tyisesti, kun kyseessä on niinkin suuret summat kuin tässä tapauksessa. Siksi ei kannata soittaa liian aikaisin ja yrittää kiiruhtaa päätäntäprosessia. Sillä saattaisi olla päinvastainen vaikutus», välittäjä sanoo.

»Ymmärrän. Minä voin tulla takaisin puoli kahdeksalta?» Paljon sitä pitempään Astrid ei jaksaisi olla poissa kotoa väsymättä liikaa, jolloin tyttöä olisi mahdotonta saada illalla nukkumaan.

Välittäjä katsoo rannekelloaan ja nyökkää. »Silloin kyllä varmaan kaikki ovat jo lähteneet.»

HETI, KUN oveen koputetaan, Anton jättää kynät ja ryntää kohti eteistä. Astrid istuu liikkumatta paikallaan. Hän on täysin uppoutunut piirustukseensa. Anton heittäytyy uteliaasti kohti ovea, aivan innokkaan koiran lailla, ja Josefin tulee auttamaan häntä nihkeän lukon vääntämisessä. Kun pojalle selviää, että tulija onkin Cornelia eikä isä, hän vain päästää suustaan vaimean hein ja perääntyy alakuloisena takaisin olohuoneeseen.

»Sun äiti tuli», hän sanoo, mutta Astrid ei nosta katsetaan piirustuksestaan, ei edes kuullessaan eteisestä äitinsä äänen.

Cornelia tulee olohuoneeseen ja kehuu tyttärensä piirtämää hienoa niittyä, jonka yllä leijuu seitsemän pientä keijukaista. Josefin ei voi olla hymyilemättä. Antonin piirustuksesta pystyy tuskin näkemään, mitä se esittää. Se voisi olla auto, tai sitten vene, vai olisiko se talo? Yhtäkkiä Astrid kääntyy ympäri ja luo rakastavan katseen äitiinsä ja ojentaa sitten käsivartensa tätä kohti. He syleilevät toisiaan pitkään. Josefin tajuaa katselevansa heitä kenties hivenen kateellisena. Sofia, Julia ja Anton eivät ole ollenkaan yhtä hellyydenkipeitä, mutta Cornelian ja Astridin välillä on aivan erityinen ja tavallisuudesta poikkeava side. Josefin arvostaa sitä, että hänen

lapsensa eivät lukittaudu yhteen ainoaan aikuiseen vaan pysyvät sitoutumaan useampaan ympärillään. Astridilla taas ei tietenkään ole kovin monia muita, koska Cornelia tuskin pitää lainkaan yhteyttä vanhempiansa tai sisaruksiinsa. Välit appivanhempien kanssa eivät myöskään vaikuta hyviltä.

Kun lapset aloittivat kolme vuotta sitten samassa esikoulussa, ei mennyt kauankaan, kun heistä jo tuli parhaat ystävät siitä huolimatta, että Anton on vuotta nuorempi. Astrid on kehittynyt hitaasti, ennen muuta puhe, ja hän turvaa mieluiten nuorempiin lapsiin. Josefin ei ole koskaan saanut mitään selitystä sille, miksi Astrid on erilainen, ja nyt, näin pitkän ajan jälkeen tuntuisi tyhmältä kysyä. Mutta hänen sydämensä sykkii erityisen paljon tuon pienen tytön puolesta, joka tuntuu tarvitsevan kaiken tuen, minkä vain voi saada. Muut lapset välttelevät häntä, ja niinpä hän on usein omissa oloissaan; lallattelee yksinäisyydessään ympäriinsä, ellei Anton ole läsnä. Häntä kutsutaan harvoin juhliin tai pyydetään mukaan leikkimään esikoulun jälkeen. Cornelia tekee kaikkensa ylläpitääkseen harhakuvitelmia, mutta se on selvästi raskasta. Onneksi Anton nauttii siitä, että hänellä on tyttökaveri, joka ei ole samanlainen kuin kaikki muut.

Lasten jatkaessa piirtämistään Josefin ja Cornelia menevät keittiöön valmistelemaan päivällistä. Josefinin mieleen juolahtaa, miten Cornelia on laihtunut. Avioero tuntuu nakertavan häntä.

»Ei ollut ihan helppoa saada heitä lähtemään kotiin eskarista», Josefin tunnustaa ja selaa kännykästään esille epätarakan kuvan. »Ne oli juuri pukeutuneet klovneiksi ja hyppivät ympäriinsä, kun minä tulin. Astridilla oli punainen, kihara peruukki. Katso, onhan ne niin kuolettavan suloisia!»

Astridin uhmakkaan ilmeen nähdessään Cornelia virnistää niin, että hymykuopat tulevat esille.

»Pikku tyttöni, niin söpö», Cornelia sanoo ö:tä painottaen niin, että itäisen Götanmaan murre paistaa läpi. Mutta Josefin ei kommentoi murretta. Sen virheen hän teki kerran heidän tuttavuutensa alkuaikana, ja silloin Cornelia selitti, että on yhtä epähienoa vihjailla siitä, miten murre paistaa läpi kuin olisi huomauttaa, että toisella on huuliherpes. Josefinin mielestä murre vain on viehättävä, mutta sen hän joutuu pitämään omana tietonaan.

»Haluatko jotain juotavaa ennen kuin syödään?» hän kysyy sen sijaan.

»Lasillinen vettä kelpaisi kyllä mutta sen voin hoitaa itse.» Cornelia menee tottuneesti vitriinikaapille ja palvelee itseään. Ei ole ihme, että hän tuntee olevansa kuin kotonaan, niin usein kuin he näkevät. Sääli vain, että he eivät asu vieläkin lähempänä toisiaan, niin että ei tarvitsisi kuskailia edestakaisin silloin, kun lapset haluavat leikkiä.

»Ajattelin, että naposteltaisiin leikkeleitä, oliiveja, salaattia ja leipää, jos vain sopii? Ei ehkä mitään kunnan illallista, mutta mielikuvitus ehtyi, kun olin kaupassa.»

»Kuulostaa mahtavalta», Cornelia vastaa näyttämättä järin vakuuttavalta.

Josefin ei ikinä opi tajuamaan ystäväänsä, joka aina lausuu jonkin positiivisen adjektiivin sen sijaan, että vaimentaisi sananvalintojaan niin, että se täsmäisi edes joltisesti hänen ahdistuneeseen ilmeeseensä. Kenties se on sisään rakennettu puolustusmekanismi: hän tekee kaikkensa vaikuttaakseen iloiselta, vaikka vointi olisikin paskamainen. Niin sokea ei Josefin sentään ole. Nykyään hänen on jo helppo nähdä toisen lävitse.

»Oletko sinä jotenkin levoton?» hän kysyy siltä varalta,

että Cornelia haluaisi keventää sydäntään. Cornelia nyökkää vastaukseksi ja haroo lyhyitä hiuksiaan, jotka kehystävät kauniisti hänen kasvojaan. Kuten yleensäkin, hänellä on niukasti meikkiä ja arkiset vaatteet. Josefin näkee hänellä harvoin muuta kuin farkut ja mukavan paidan tai väljän puseron.

»Minulla on sellainen tunne, että se ei onnistu.»

Olohuoneesta kantautuva parkaisu keskeyttää heidät, ja Cornelia ehtii sinne ensiksi. Astrid on suunniltaan raivosta ja osoittaa Antonia, joka ryömii pöydän alla. »Tuo tuhosi mun piirustuksen!«

Itku yltyy, ja askelen perässä saapuva Josefin hakee turhaan Antonin katsetta. Astridin kauniiden keijukais-ten päälle on ilmestynyt mustia viivoja. Cornelia yrittää lohduttaa, mutta Astrid huitaisee hänet pois. Hän ei halua ketään halaamaan silloin, kun hän on vihainen, ja yleensä vie jonkin aikaa ennen kuin hän leppyy. Josefin on nähnyt saman ennenkin eikä edes yritä puhua tytön kanssa. Ei ole mitään järkeä, ennen kuin Astrid jälleen on vastaanottavainen. Mutta näyttää kamalalta, kun hän tuohtuu niin, että saa hädin tuskin ilmaa. Anton kiemurtelee vaivautuneena pöydän alla onneton ilme kasvoillaan.

»Sinun pitää pyytää anteeksi», Josefin sanoo niin maltillisesti kuin kykenee.

»Mutta...»

»Ei mitään muttia», hän sanoo. »Toisten piirustuksiin ei piirrellä lupaa kysymättä.»

Josefin laskee kätensä Cornelian olkapäälle pyytäkseen anteeksi poikansa puolesta. Cornelia vetäytyy äkisti irti aivan kuin olisi saanut sähköiskun, ja hänen katseensa täyttyy ahdistuksesta. Josefin unohtaa aina, että Cornelia inhoaa kosketusta.

Idyllin takana asuu pelko.

Asuntonäytön jälkeisenä aamuna kuusivuotias Astrid löytää isänsä tapettuna vierashuoneesta. Merkkejä murtautumisesta ei ole, ja surma-aseena on käytetty perheen omaa keittiöveistä. Astrid väittää nähneensä jonkun yöllä huoneessaan, jonkun, joka silitti hänen poskeaan.

Rikospoliisi Emma Sköld ryhtyy tutkimaan juttua. Kun kuolema vierailee toisen asuntoesittelyn yhteydessä, on selvitettävä, mitä rauhallisella asuinalueella oikein tapahtuu.

Loistavista ihmissuhdekuvauksistaan tunnettu Sarenbrant rakentaa arjen elementeistä kutkuttavaa jännitystä. Viihdyttävä jännityssarja esittelee nuoren ja kunnianhimoisen dekkarisankarin, rikospoliisi Emma Sköldin. *Avoimet ovet* on ensimmäinen suomennettu romaani sarjassa, jossa seurataan Emma Sköldin elämää.

